INUIT ATAQATIGIIT
INATSISARTUNI

UKA2026/9

3. nov. 2026

Nivi Heilmann Efraimsen

Inatsisartut Ombudsmandiata 2025-imut ukiumoortumik nalunaarutaata Inatsisartunit tusaatissatut tiguneqarnissaanik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisinut ataatsimiititaliaq)

Oqaaseqaat:

Inuit Ataqatigiinnit Ombudsmandip sulisuisalu nalunaarusiaannut, kiisalu 2025-imi suliarisimasaanut pingaarutilinnut qujassuteqarfigaagut.

Ombudsmandi tamat oqartussaaqataaneranni pingaarutilimmik, politikkikkullu attuumassuteqanngitsumik inissisimavoq. Nalunaarusiaatigut innuttaasut pisortat ingerlatsinerannut qanoq naapitsisarnerat paasisaqarfigisinnaavarput, aamma pissutsit sorliit pisortat ingerlatsiviisa uagullu inatsisiliortut eqqumaffigisariaqagaat takusinnaallugu.

Nalunaarusiaq tusaatissatut tigussavarput. Tamanna Ombudsmandip suliaanut ataqqinnilluta, pissutsillu pingaaruteqassusiat ilisimaaralugu paasinnippugut.

Pingaartumik angajoqqaat meeqqamik angerlartinneqarnissaannik qinnuteqarsimasup suliami pisimasoq uagutsinnut sunniuteqartorujussuuvoq. Ukiut qulit sinnerlugit aalajangiisoqanngilaq, suliarlu suli aalajangiiffigineqarani suliarineqartoq meeqqat inersimasutut pisinnaatitaaffeqalerput. Ombudsmandip nalilerpaa suliap sivisussusia akuersaarneqarsinnaanngitsoq. Kommunip allakkatigut qinnuteqartoqarnissaanik piumasaqaateqarsinnaannginnera, suliallu sulisussaaleqineq pissutigalugu ingerlanneqarsinnaasimannginnera aamma nalunaarusiami erserpoq. Tamanna eqqaamassavarput: suliassat

ajornakusoorsinnaagaluartut, pisortat suliassaminnik naammassinninnissamut akisussaaffiat atuuttuaannarpoq. *(Nalunaarusiaq, qupp. 29–30.)*

Meeqqat inuusuttullu immikkoortortami matoqqasumi ulloq unnuarlu paaqqutarineqartut atuartinneqarsimannginnerat pillugu aamma eqqumaffigaarput. Ombudsmandip paasinninnera naapertorlugu, ilinniartitsisussaqannginneq pissutigalugu atuartinneqarsimanngillat. Immikkoortortami matoqqasumikkaluaraanniluunniit meeqqat ilinniarnissamut ineriartornissamullu periarfissaqartariaqarput. Tamanna ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiit tamarmik isiginiarlugit eqqumaffigineqartariaqarpoq. *(Nalunaarusiaq, qupp. 49–50.)*

Nalunaarusiami aamma suliat suliarineqartarnerisa sivisussusiat, journalimut allattuisarneq, aalajangiinernik tunngavilersuineq kiisalu naammagittaalliornissamut ilitsersuineq pillugit ajornartorsiutit uteqattaartut allaaserineqarput. Suliat sivisuumik suliarineqartarnerat pillugu naammagittaalliuutit amerlassusiat ineriartornermik malinnaaffigissallugu pissutissaqalersitsivoq. Kisitsisit taakku pisortat ingerlatsiviinik tamanik isornartorsiuinerunngillat, kisiannili suliat unitsiinnarneqannginnissaat, innuttaasullu ilisimatinneqartarnissaat qanoq pingaaruteqartigisoq erseqqissarpaat. *(Nalunaarusiaq, qupp. 22–27.)*

Utoqqaat atugaat pillugit nalunaarusiami immikkut eqqumaffiginninneq aamma maluginiarparput. Oqaaseqaatigineqartut ilaatigut sulisussaaleqinnermut, illuutit naleqqussusaannut kiisalu nakuusernissamut tunngasunut malittarisassanik sulisunut ilitsersuisarnermut tunngapput. Utoqqaat isumassorneqarnissamut ataqqineqarlutillu inuuneqarnissamut pisinnaatitaaffeqarput, misigisimasaat tusaaniarneqartariaqarput. *(Nalunaarusiaq, qupp. 48–49.)*

Naalakkersuisut akissuteqaamminni Ombudsmandimut paasissutissanik pisariaqartunik tunniussinissamut pisortat pisussaaffiat erseqqissarpaat. Aamma Naalakkersuisut ingerlatsinermut inatsimmik paasissutissallu tamanut saqqummiunneqartarnerannut inatsimmik sukumiisumik misissuinissaq pisariaqartutut isigaat. Nakuusernermut tunngasut pillugit inatsisip nutarterneqarnissaa 2027-mi upernaakkut Inatsisartut ataatsimiinneranni saqqummiunneqarnissaa Naalakkersuisut naatsorsuutigigaat aamma tusaatissatut tigussavarput. Malittarisassat najugaqartunut, ilaqutaasunut, sulisunut pisortallu ingerlatsiviinut tamanut paasiuminarlutillu ersarissuusariaqarput. *(Akissuteqaammi, qupp. 1–2; nalunaarusiami, qupp. 43–44.)*

Inuit Ataqatigiinnut inatsisitigut illersugaanissaq, inuttut ataqqinassuseq kiisalu inuiaqatigiinni ingerlatsivinnut tatiginninneq imminnut ataqatigiipput. Ombudsmandip nalunaarusiaatigut pisortat ingerlatsiviisa suut immikkut eqqumaffigisariaqarneraat paasisaqarfigaarput, aamma inatsisit suut erseqqissarneqarsinnaanersut takusinnaavarput.

Minnerunngitsumik maluginiakkatta ilaat taassaavoq, ombudsmandip naalakkersuisunut uparuaatigisimasaa, tassalu ukiuni makkunani qaanngiuttuni, uteqqiattumik ajornartorsiutit taakkartorneqartut pillugit naalakkersuisuninngaaniit iliuuseqarfigiumallugit neriorsuutigineqartarsimagaluartut, taamaattorli timitalerneqartarsimannginnerat ombudsmandimit uparuaatigineqarmat. Tamanna pillugu Inuit Ataqatigiinnit Naalakkersuisut kaammattussavagut piffissanngortoq iliuuseqarfigiumallugit neriorsuutigineqartarsimasut maannangaaq timitalerneqartariaqalersut.

INUIT ATAQATIGIIT
INATSISARTUNI

Naggataatigullu ombudsmandi sulilluarsimanera pillugu qutsaverusupparput, taamaattumik tamanna tunngavigalugu ombudsmandip 2025-mut nalunaarutaa tusaatissatut tigussavarput, siunissamilu suleqatigilluaqqinnissaanik kissaateqarluta, ombudsmandip nalunaarusiaa inatsisartunullu paasissutissiissutaanut qujassuteqarfigalugu sulilluaqqinnissaanik kissaapparput.